

40-52 = 13 drb.

30

KRESŤAN

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLÍCKE NOVINY
VYCHÁDZAJÚ KAŽDÚ SOBOTU NA ŠEŠŤNÁŠŤ STRANÁCH.

<p>Predplatná cena : Na celý rok — — — — 4.— koruny. Na pol roka — — — — 2.— : Na štvrt' roka — — — — 1.— : <i>Jednotlivé číslo 8 hal.</i></p>	<p>Hlavný redaktor : Dr. ALEXANDER ERNSZT Zodpovedný redaktor : JÁN BARTOS, krajinský vyslanec Za vydavateľstvo zodpovedný : JÁN MOLNÁR, pápežský prílát</p>	<p>Redakcia a vydavateľstvo : Budapest, IV. ker., Ferencz-József-rakpart 27. szám sem sa majú posielat' predplatky, taktiež dopisy do novin ohlasy a náhodné reklamácie. Ceny ohlasov dľa tarify. Rukopisy sa nazpak nedávajú.</p>
---	--	---

Katolíckej Ľudovej Jednoty obrovské shromaždenie v Budapešti.

Katolíci Uhorska za pokoj!

Obrovské shromaždenie Katolíckej Ľudovej Jednoty v záležitosti zpäťvedenia svetového pokoja, 23. septembra v hlavnomestskej redute vydržiavané, pre nedostatok miesta len v krátkosti spomenuli sme v predošlom čísle. O priebehu tohoto shromaždenia a jeho veľkej významnosti pre celé katolícke obyvateľstvo krajiny podávame nasledovnú zprávu:

Vedúce kruhy Katolíckej Ľudovej Jednoty vždy mali pred očami, že by hriechom bolo čo len o jednu minútu vojnu viesť ďalej, ako je potrebné k zabezpečeniu záujmov nášeho jestvovania.

Sú ľudia, čo podnecujú ku vojne, bo ako nesvedomití zdierači, vyžierači, úžerníci nevy-slovne veľký ošoh majú z vojny. Nedbajú o to, že obeť vojny nemožno ani spočítať. Katolíci celého sveta verne plnili povinnosti ku ich vlasti, ani na okamženie ale neztratili zopred očí tú pravdu, že *najväčšie dobro na svete je pokoj.*

Nad krvavým morom sveta ako večná skala stál miestodržiteľ Krista Pána Pápež *Benedikt XV.*, otcovské srdce jeho prosilo mocnárov, národy a žiadalo od nich, aby koniec urobili bromadným vraždám a miesto násilenstva aby zpäťvedením panovníctva práva a mravnosti hľadali zabezpečenie pokoja. Svätý Otec pouka-zoval na to, že vzdelané spoločenstvo touto vojnou pácha samovraždu a v mene vdov, sirôt, zmrzačených, millionov usmrtených žiadal a

neustále žiada zastavenie ďalšieho nepriateľstva a zpäťvedenie svetového pokoja.

Pápež a pápežstvo, Talianmi o jeho královstvo olúpený, bez vojska a zbrane, ako dajaká obrovská moc svetská stojí tu nad krvavou potopou sveta a strelnými zákopami rozlúčenému človečenstvu ohlasuje *večné pravdy kresťanské.* Nemožnosťou je, aby milliony človečenstva nevidely, neslyšali a necítili, že pravého blahoslavenstva a blahobytu pokolenia ľudského najmobutnejším podporovateľom je Pápež. V hroznej búrke ku nenávisti podnecujúcich náruživostí, Pápežovo slovo povznáša sa ako sňahobieleho holuba hlas pokoja a všetky národy sveta povoláva, aby *znovu staly sa bratmi.* Božské myšlienky obla-suje svätý Otec a verí katolíci po všetkých stranách sveta pozor dávajú na jeho slová a poslušne slyšia jeho nauku, bo on ku všetkým národom hovorí v mene Krista Pána.

Nevyslovne blaženými cítime sa byť, že Katolíckej Ľudovej Jednote pošastilo sa v hlav-nom meste svolat' 5000—6000 katolíkov, aby vo veľkolepom shromaždení, potažne vyzvania svätého Otca ku prevedeniu svetového pokoja, označili ich stanovisko. Ministri, cirkevní hodno-stári, krajinskí vyslanci, hlavní úradníci, učenci, spisovatelia a obyvateľstvo hlavného mesta spolu hlučne demonštrovali za pokoj a za svätého Otca Pápeža.

Shromaždeniu predsedajúci kardinál, knieža-primas Uhorska jeho Eminencia dr. Ján *Csernoch* za oduševneného éljenovania vo veľavýznamnej jeho reči povedal:

— V záujme skrátenia vojny Pápež vyda,

nielen slávnostne vyzvania ku pokoju a diplomatické noty. Použil každú príležitosť, aby národy povzbudil ku pokoju a od božskej, osudy človečenstva spravujúcej prozreteľnosti vyprosil milosrdenstva. Rozpamätajme sa na nepočítané jeho osvedčenia, modlitby, prosby, ním nariadené spoločné sväté prijímania dielok a iné po-
božnosti.

— So všetkým právom môžeme povedať, že čo ako Pápež, svetský suverén a ako človek urobiť mohol, to všetko v záujme pokoja urobil Benedikt XV. A pevne sme o tom presvedčení, že jeho ustávanie neostane bez úspechov. Jeho v mesiaci auguste o pokoji vydanú notu považovať môžeme, ako prvého vážneho posla pokoja. Na základe tejto noty začalo sa už pretriasanie otázok a veríme, že onedlho začnú sa aj vyjednávania.

— Sledujeme len najvnútornejšie naše natchnutie, keď sme sa dnes shromaždili, aby sme dľa príkladov našich vlád, verejne a statočne dali výrazu nášmu smýšľaniu o pokoji a našim povdačným citom ku jeho Svätosti Pápežovi. Daj Bože, aby i toto naše osvedčenie o volačo bližšie priviedlo nás ku všestranne očakávanému pokoju. S touto vrelou túžbou zahajujem shromaždenie. (Zdlhavé oduševnené ovácie a hlučný potlesk.)

Jeho Eminencia zatým oznámil, že Matias *Erzberger*, vyslanec centra nemeckého ríšskeho snemu, dľa poslaného telegramu zahatený je dostaviť sa k dnešnému shromaždeniu. Karol *Huszár*, krajinský vyslanec, oznámil, že shromaždeniu telegrafické pozdravy poslaly: Ludvig *Szmrecsányi*, dr. Alexander *Párvy*, gróf Julius *Zichy*, August *Fischer-Colbrie*, gróf Ján *Mikes*, gróf Vilhelm *Batthyány*, Julius *Glattfelder* a Anton *Papp*, biskupi. Tibor *Hajdú*, arcipát pannohalmský, minister gróf Albert *Apponyi* a minister okolo osobnosti jeho veličenstva kráľa gróf Aladár *Zichy*. (Hlučné éljenovanie.)

Gróf Jozef Mailáth v mohutnej reči dokázal, že Uhorsko vedie a viedlo vojnu len ku vlastnej obrane a nemá úmyslu podmáňať si iné krajiny. Po utíšení ovácií, krajinský vyslanec, prälát-kanonik

dr. Alexander *Giesswein* v zápalistej, hlbokého poňatia reči medziiným povedal:

— Otec kresťanstva v terajších búrlivých

časoch svetovej vojny viackrát už zdvihol slovo, ktoré ani divý hluk zbrane nevedel utlumiť. Slovo toto zneje: *Budte bratia!* Padlých hrdinov, čo proti sebe bojovali, mnohokrát pochovávajú v spoločnom hrobe, ba neraz stalo sa, že s oboch strán preukázali im poslednú úctu. Na hrob umretého nemeckého letúňa Angličania s po-
vetria pustili vence. *Ludia, či len po smrti vieie byť bratmi?*

Obecenstvo na prekrásnu reč odpovedalo hlučnými ováciami.

Po ulahnutí ovácií krajinský vyslanec Karol *Huszár* prečítal osnovu pozdravov, ktoré zo shromaždenia poslané boly Pápežovi a jeho veličenstvu kráľovi.

Nasledovný je obsah telegramu na:

Pápeža:

Tisíce katolíckeho spoločenstva Uhorska, shromaždené v hlavnom meste krajiny, povdačnosti plným srdcom zaoberaly sa ustávaním Vašej Svätosti v záujme pokoja podujatým a človečenstvu ku blahu slúžiacim, s notou pokoja totiž upravenou na mocnosti vojnu vedúce.

Katolíckeho srdca nášeho úprimnou radosťou obdivujeme všetky kroky Vašou Svätosťou od nastúpenia trónu až po dnes v záujme pokoja podujaté, v ktorých tak veľkolepe objavila sa láska Otca všetkých národov, Miestodržiteľa Krista Pána a záujmy celého človečenstva obojmajúca pečlivosť, zo srdca Spasiteľa vyvierajúca.

Vašej Svätosti jedon slávny predchodca Leo IX. do Uhorska prišiel k nám do Prešporka, aby krajine priniesol pokoja. Daj všemohúci Bože, aby ustávanie Vašej Svätosti prispelo ku pokoju celého sveta.

Spravedlivý a statočný pokoj, ďalší pokojný vývin zabezpečujúci zaslúži ľud Uhorska, hotový a náklonný je k nemu — a my s holdom úcty ubezpečujeme Vašu Svätosť, že napadnutý, lež slávne bojujúci národ, žiada víťazstvo práva a usrozumenia. Všemohúci Pán Boh nech korunuje kroky Vašej Svätosti, aby národy požehnaniam uspokojujúceho, trvanlivého pokoja čím skorej tešiť sa mohli.

Nasledovnej osnovy je telegram poslaný na

Jeho Veličenstvo kráľa :

Tisíce katolíkov Uhorska shromoždily sa v hlavnom meste krajiny, aby v súvisi s namáhaním svätého Otca o svetový pokoj, spolu výrazu dali ich synovským citom ku svätej stolici. Vznesený a citami pokoja preniknutý duch Vašeho Veličenstva, apoštolského kráľa našeho na notu svätého Otca o pokoji odpovedal tak ochodne a vrelými citami, že katolíci Uhorska len šlachetným a veľkým cieľom Vašeho Veličenstva mienia slúžiť, keď pre každého spravodlivý a trvanlivý pokoj slávnostne a pred celým svetom žiadajú. Povďačnými citami, s výrazom vernej oddanosti ďakujeme Vašemu Veličenstvu, že svojim krajinám požehnania pokoja snaží sa navrátiť a Všemohúceho prosíme, aby Vašeho Veličenstva, so snahami svätého Otca srovnávajúce sa kroky o pokoj, čím skorej k úspechu viedli ku blahu celého človečenstva.

Mikuláš Zboray, krajinský vyslanec, podpredseda Katolíckej ľudovej Jednoty, vzletnými slovami poďakoval sa jeho Eminencii, cirkevným hodnostárom a všetkým prítomným, že s ich zúčastnením sa v tomto shromožení mohutne prispeli k osvedčeniu katolíkov za pokoj.

Na konci zasadnutia gróf Gustáv Karol Mailáth, biskup sedmohradský predstrel návrh, aby telegrafické pozdravenia poslané boli aj: náčelníkovi generálneho štábu barónovi Arzovi, arcikniežatu Jez-fovi a hlavnému veliteľstvu honvédstva, bo jedine víťazstvám, týmito veliteľmi vedených čiat sedmohradských, máme čo ďakovať, že prítomne o statočnom pokoji môžeme pojednávať.

Veľkolepé shromoženie zakončené bolo s odspievaním pápežskej a nacionálnej hymny.

Krestanskej ľud. strany organisačné shromoženie v stolici novohradskej.

Krestanská ľudová strana novohradskej stolice 27. septembra v Balassadarmatoch vydržovala organisačné shromoženie, ku ktorému z každého okresu stolice občania prišli v nápadne veľkom počte a rozhodne žiadali, aby krestanská ľudová strana čím skorej organizovaná a jej zástava rozvinutá bola v každom okrese.

V zastupiteľstve stredišťa krestanskej ľudovej strany z hlavného mesta ku shromoženiu dostavili sa: Štefan Haller a Ján Bartos, krajinskí vyslanci.

Shromoženiu predsedal Koloman Jeszenszky, opát-farár mesta Balassadarmat, ktorý v jeho reči rozvinul cieľ shromoženia a predniesol, že krest. ľudovú stranu bezpodmienečne treba v stolici organizovať, bo aj v novohradskej stolici len pevná organizácia zabezpečiť môže krestanského obyvateľstva uplatnenie v bojoch politických.

Ján Bartos, krajinský vyslanec, zatým poukázal na parlamentárne rozpoloženie, na politické účinkovanie krestanskej ľudovej strany a na prípadnosti budúceho vývinu politického. Čulú ozvenu vzbudily jeho slová, ktorými predniesol krestanskej ľudovej strany zápas vo válečných zasadnutiach krajinského zákonodarstva.

Štefan Haller, krajinský vyslanec, predniesol spôsoby organizovania strany a odôvodnil potrebnosť organizovania. Ustálil, že krestanská ľudová strana pripočíta sa ku tým faktorom, ktorí sú oprávnení ku zostaveniu nového odseku dejepisu Uhorska. Prameňom sily politických stránok je organizácia. Krestanskú ľudovú stranu teda treba organizovať takým spôsobom, aby jej parlamentárneho zastupiteľstva vždy mohutnou podporou bolo organizované množstvo, povedomých a náležite vycvičených voličov.

Pod dojmom tejto reči shromoženie všestranným oduševnením jednohlasne uzavrelo, že vodcovia a členovia krestanskej ľudovej strany novohradskej stolice, v Balassadarmatoch shromožení za potrebné držia v každej obci a v každom okrese stolice utvoriť organizáciu krestanskej ľudovej strany a ku tomuto cieľu po celej stolici najsilnejšiu agitáciu prevádzať.

Gróf J. Géza Mailáth, főispán, zatým výrazu dal tomu jeho presvedčeniu, že tábor krestanskej ľudovej strany organizovať treba v stolici i z tej príčiny, aby náležite disciplinovaní voličia pomáhali vláde pri uskutočnení jej programu. Tieto slová főispána čecenstvo počtilo hlučným oduševnením.

Zatým prevedené boli volby. Za predsedu krestanskej ľudovej strany stolice novohradskej vyvolený je Koloman Jeszenszky, opát-farár balassadarmatský. Podpredsedovia sú: Ján Bakos, titulárny kanonik (Érsek-vadkeri) Emil Bösz, farár (Jobbágyi) Bela Dörfel, farár (Vilke), Alexander Fridrich, farár (Nógrádveőce), Štefan Illés, professor hlav. gymnásia (Balassadarmat), Imrich Káposztássy, opát-farár (Karancskesz), dr. Jul. Lavak, professor hlavného gymnásia (Losonc), Mikuláš Lepsényi, farár (Nógrádszakál), Viktor Radnai, dekan (Nógrádludány), Franc Wimmer, dekan (Rétság).

Koloman Jeszenszky vrelými slovami vyslovil vďaka stredišťa a krajinským vyslancom za ich spolupúčinkovanie, po čom shromoženie rozišlo sa s hlučným eljenovaním krestanskej ľudovej strany.

Bratia Katolíci! Čítajte a predplácajte len v čisto katolíckom duchu písané noviny. Takéto noviny sú «Krestan», ktorý už cez štyriadvadsať rokov bráni našu cirkev, zastáva našu svätú vieru a zmužile bojuje za všetky oprávnené záujmy Slovákov.

Georg Szmrecsányi o smýšľaní a snahách Slovákov.

Jedon hlavnomestský časopis uverejnil osvedčenie hlavného župana stolice prešporskej Georga Szmrecsányiho. Toto osvedčenie je novým dôkazom šľachetného a dobroprajného smýšľania vodcu stolice prešporskej o slovenskom ľude a prispeje ku rozptýleniu predsudkov o smýšľaní a snahách Slovákov. Osvedčenie Szmrecsányiho zneje:

Štrnásť rokov zastupoval som hornouhorské okresy. Poznám slovenský ľud a patrím som vždy medzi tých, ktorí agitácie národnostných prepriatcov neprečoňovali, bo Slováci vo všeobecnosti s protivlasteneckými pohybami nikdy nesúhlasili. Panslávske podnecovanie už len preto nemôže najst medzi Slovákmí úrodnú pôdu, bo — jestli mi je dovolené tak sa vysloviť — slovenský ľud zpomedy všetkých národností ohľadom citov najbližšie stojí ku Maďarom. Ostatne slovenský ľud počas vojny tak na bojišti, ako aj tu doma podal pekné dôkazy vlasteneckej svojej obetavosti.

Posledné desaťročie — nedá sa tajiť — pozorovať bolo stopy agitácie prepriatcov, ba pozorovať bolo také zjavy, ktoré sa nesrovnávajú vo všetkom s vernosťou ku štátu uhorskému. Tak medzi iným pozorovať bolo pohyby v záujme československej jednoty, ale toto byly len jednotlivé, osihotené zjavy. Na základe vlastného pozorovania tvrdím, že na všetkých tých vidiekoch, ktoré náchylné byly ku prepriatemu národnostnému smýšľaniu, základom a príčinou nespokojnosti neboly nacionálne snahy, lež sociálne záujmy. Kde ľud videl a cítil, že je administrácia nestranná, že najde pravdu, keď ju hľadá, tam byly marné námahy agitátorov, značný výsledok nevedeli docieľiť. Ale tam, kde za desaťročia uhorskú administráciu kompromittovali, kde na čele administrácie stály medzítka, ktoré všetko len so stanoviska strannických záujmov posudzovaly a riadily, občanov, ktorí sú s nimi nie v jednej strane, prenasledovaly a utlačaly pre ich politické presvedčenie a neostýchaly sa upotrebovať násilie, tam pravda rozhorčený ľud náchylný bol ku každej, teda aj ku národnostnej agitácii.

V prvom rade závisí to od administrácie, že národnostné poburovanie z vonku akú úrodnú pôdu najde. Preto v terajšom mojom postavení hlavnú pozornosť venovať budem tomu, aby na slovenských vidiekoch stolice prvotriedne sily prevádzaly administráciu. Za vlasteneckú povinnosť si pokladám, nakoľko to bude zapotreby, odstrániť s miesta každého, kto sa nevie vzdať toho, že by aj nabudúce jednostranne podporoval ciele strannickej politiky.

Hlavný župan Szmrecsányi vecne posudzuje hornouhorské pomery a nepredpojate súdi o národnostných pohyboch. V uhorskej histórii dejstvovali Slováci čo verní a oddaní uhorskí vlastenci. Koľko hornouhorských rodín, ba aj celé obce vyznačené byly uhorským zemanstvom za služby preukázané vlasti, keď proti útokom

bolo treba brániť záujmy Uhorska. Koľko slovenských synov plní verne a oddane svoju povinnosť na rôznom poli verejného života. Národnostný spor je len novším zjavom, ktorého pramene treba hľadať v cudzozemsku. Prostriedkom minulého storočia heslá ruskej panslávskej politiky omámily isté kruhy, ale vlny panslávskej agitácie slovenský ľud sebou nestrhly. Celá agitácia byla nášmu ľudu cudzia a jako pevná skala vytrval v jeho vlasteneckom presvedčení. V novšom čase českí agitátori namáhali sa poklátiť Slovákov v ich vlasteneckých citoch. Ale aj tieto námahy byly marné. Lebo veď tých poltucta ľudí, ktorí radi chodili na schôdzky, porady a banketty sriadené v istých českých mestách, nemožno považovať za zástupcov slovenského ľudu, ktorý ich ničím nepoveril, ba ktorý ani tušenia nemal o tom, že ho ktosi kdesi zastupovať chce.

Pravdu má hlavný župan Szmrecsányi, že nie nacionálne snahy, lež sociálne záujmy byly na príčine, že národnostné agitácie kde-tu maly účinok. Prívetivé, dobroprajné zachádzanie s ľudom má všade prajné následky. Zvlášte u Slováka, ktorý je od prírody vďačný každému, kto mu akési dobrodenie preukázal. Keď ľud zkusí dobroprajnosť so strany tých, ktorí na jeho osud vplývajú, odmeňuje sa za to oddanosťou. V ťažkom životnom zápase na seba ponechaný ľud ľahko sa dá strhnúť bársjakým prúdom. V okresoch vývodía administrácie vrchnosti, od tých pokračovania mnoho závisí, tieto najlepšie a najrozhodnejšie môžu vplývať na smýšľanie ľudu.

Ku riešeniu národnostnej otázky prispieť môže vo veľkej miere dobrá, cieluprimeraná administrácia!

Udalosti svetovej vojny.

Z talianskeho bojišťa. Taliani po hrozných krvavých ztratách minulého týždňa znovu začali útočiť proti našim posiciam na Monte San Gabriele. Naše hrdinské čaty všetky útoky odrazily s veľkými ztratami nepriateľa.

Uhorsko-rakúski letúni celkom zničili taliansku dielňu na lietadlá pri Jessi.

Z ruského bojišťa. Ruské čaty bez výsledku pokúsily sa o priechod cez Sereth a Dunaj pri ramene Svätého Georga.

Západné bojištie Nemcov proti Francúzom a Angličanom. Nemecké čaty na všetkých frontoch proti Angličanom a Francúzom aj v predošlom týždni dosiahly značné úspechy. O vojenskej sile Nemecka zrejším dôkazom je nasledovná zpráva generálmarsalla Hidenburga:

Berlin, 26. septembra. (Wolffova kanc.) Z veľkého hlavného válečného stánu úradne oznamujú:

Minister vojenských záležitostí mi oznámil, že na nepovolaných miestach mne a generálovi Ludendorffovi často privlastňujú tvrdenie, že hroziace hospodárske rozpadnutie a vyčerpanosť prameňov vojenskej sily prinúti nás uzavreť pokoj za každú cenu. Nechcem, aby naše mená prišly do súvisu s takýmito úplne falošnými

tvrdzeniami a preto v úplnom porozumení s vodcovstvom ríše vyhlasujem, že sme aj hospodársky aj vojensky vystrojení ku ďalšiemu boju a víťazstvu.

Generálmarsall Hindenburg.

Zprísnený boj podmorskými loďami.

Ztraty našich nepriateľov vo válečných loďoch.

Berlín, 27. septembra. Naši nepriatelia v prvých troch rokoch vojny vo válečných loďoch utrpeli nasle-

utratili dovedna 76 450 tún, a síce 3 radové lode, 2 pancierové križiaky, 11 torpedových lodí, 9 podmorských lodí, 3 pomocné križiaky. — Japonci utratili 23 825 tún, a síce 1 pancierový križiak, 2 chránené križiaky, 3 torpedové lode, 1 podmorskú loď. — Spojené Štáty severoamerické utratili 1 chránený križiak a 7 podmorských lodí.

Poveterné útoky na Anglicko.

Berlín, 26. septembra. Wolff. kancelária oznamuje: V noci na 25 septembra jedon silný roj námorníckych

Spustošený hlavný rynek v meste Stanislave.

dočné ztraty: Anglicko súhrnom utratilo 661.300 tún, a síce 12 radových lodí, 17 pancierových križiakov, 26 chránených križiakov a proti podmorským loďam brániacich križiakov, 6 väčších delových korvett, 74 torpedových lodí, 29 podmorských lodí a 33 pomocných križiakov. — Francúzsko utratilo súhrnom 101.000 tún, a síce 4 radové lode, 3 pancierové križiaky, 2 delové korvety, 25 torpedových lodí, 13 podmorských lodí, 12 pomocných križiakov. — Rusko utratilo 71.810 tún, a síce 2 radové lode, 1 pancierový križiak, 1 chránený križiak, 4 delové korvety, 13 torpedových lodí, 6 podmorských lodí a 2 miny ukladajúce lode. — Taliani

lietadiel s viditeľným dobrým výsledkom napadol pozdĺž Humbera ležiace opevnené miesta, vojenské a priemyselné osady, taktiež práve takéto miesta medzi Scarboroughm a Bostonom. Ustálili sme početné ohne a srútenie sa mnoho budov. Ku roju lietadiel, ktorý riadil dobre známy kapitán fregatty Strasser, pripojili sa z viac anglických ciest známi velitelia vzducholodí: poručík radovej lode Martin Dietrich, kapitán Manger, poručík radovej lode Ehrlich, rezervný poručík radovej lode Proells a poručík radovej lode Stabbert. Napriek bráneniu sa nepriateľa všetky naše vzducholode vrátili sa neurazené a bez ztraty.

Šéf admirality.

Revolúcia v Rusku.

Konferencia ruských demokratov.

V Petrohrade 28. septembra zahájili konferenciu ruských demokratov za prítomnosti asi 1200 zastupiteľov demokratickej strany z celého Ruska. Po vyvolení 33 členov do predsedníctva, ku slovu prvý sa hlásil diktátor Kerenski. Konferencia má za cieľ odstránenie Kerenského a jeho vlády.

Suchomlynova odsúdili.

Petrohrad, 26. septembra. Súdna stolica bývalého ministra vojny Suchomlynova uznala za vinného v zločine vlastizrady, zneužitia dôvery a klamstva a odsúdila ho na doživotné väzenie v trestnici. Manželku Suchomlynova oslobodili.

Čo nového v Rakúsku?

Osemnásťmiliardový deficit Austrie.

Rakúsky minister financií bar. Wimmer predstrel rajchsrátu finančný zákon pre rok 1917—1918. a súčasne rozpočet, bo dosavádne rozpočtové provisorium onedlho vyprší. Nový rozpočet na finančný rok 1917—1918. je prvý úplný rozpočet za vojny a boly doňho vriadené aj všetky priame a nepriame výdavky na vojnu. Súhrnné výdavky Austrie činia 22.169 millionov, príjmy 4194 millionov korún. Deficit činí teda 17 miliardov a 975 millionov korún. Stále výdavky činia 5359 millionov, priechodné ale 16 809 millionov korún. V poslednom roku v čase pokoja stále výdavky činily 3461 millionov korún, dnešný rozpočet teda vykazuje vzrast o 1898 millionov korún. Úroky z válečných požičiek činia 1702 millionov korún; válečné dlhy činily do konca júna tohto roku 41 miliardov 256 millionov korún, z tohto je 23 miliardov 228 millionov korún válečných požičiek.

Rajchsrát 27. septembra pokračoval v pojednávaní finančného zákona. Bárlivé výjavy ani na tomto zasadnutí nevystaly. Vodeca nemeckých nacionalistov vyslanec Wolff povedal ostrú reč proti nariadeniu o omilostení českých vyslancov. Vyslanec Wolff vyhlásil, že by nebol mal žiadnej námietky proti tomu, keby boli omilostili tých, ktorí rojčili za myšlienku českého štátneho práva. Toto by bol býval idealismus, ktorý konečne nemožno odsúdiť. Ale omilostení páni dušu českého ľudu otrávil takým spôsobom, že tieto myšlienky krv Čechov s malými výnimkami natoľko prenikly, že na našom fronte nastaly medzery, následkom čoho muselo padnúť tisíce synov nemeckých, ba i českých matiek, aby medzery oľáť vyplnili. Vyslanec Wolff pripomenul prípad Burivala a pýtal sa, že po takýchto výjavocho ako sa možno radí o reforme ústavy? Konečne vyhlásil, že Nemci nebudú v rajchsráte spolu sedieť s odsúdenými vlastizradcami. Wolffova reč prirodzene vyvolala veľký hluk na strane Čechov, ktorí v nadávkach Nemcom neostali dlžní.

Zprávy zahraničné.

Taliansky kráľ na francúzskom fronte.

Viktor Emanuel 28. septembra v spoločnosti prásidenta republiky Poincaré-ho bol na francúzskom fronte pri Somme. Od antantu žobre jedormillion vojakov, aby vraj mohol zaujať Trentino, Triest a s jeho víťaznými čatami aby mohol vtiahnúť do Viedne.

Angličania v rummy rozstrieľali mesto Ostende.

Anglické válečné lode z kanónov najväčšieho kalibru na rummy rozstrieľali svetochýrne kúpeľné mesto Ostende, nešetriac pri tom kostoly ani nemocnice.

Revolučné pohyby v Taliansku a Anglicku.

V meste Milane zavraždili generála Albieriho, veliteľa mesta. V mestách Turín, Alexandra, Genua a Piacenza vzbury sú na dennom poriadku. — V Anglicku búri sa tiež robotníctvo, zvlášte pre veľký nedostatok potravných článkov.

CHÝRNIK.

Nový pápežský pralát. Na predlohu jeho Eminencie kardinála knieža-primasa, ostrihomského arcibiskupa dr. Jána Csernocha, Alexander Ernst, hlavný správca Katolíckej Ludovej Jednoty, mnohoročný hlavný redaktor «Křestana», vymenovaný je za pápežského praláta. Tomuto vymenovaniu úprimne tešia sa státisíce členov Katolíckej Ludovej Jednoty, čitatelia «Křestana», veľký počet jeho priateľov a známych a všetci potešeniu svojmu zaiste výrazu dajú slovami: Udeľ mu Bože stáleho zdravia a dlhého života!

Kráľov dar. Jozef Jung, 64 ročný fabričný robotník z obce Erdöhegy, mal sedem synov a tri dcéry. Synovia počas vojny všetci narukovali k vojenskej službe a jedoť padol ešte r. 1915. na ruskom bojišti, druhý došiel sa ale ešte v tom istom roku do ruského zajatia. Ostatní na ruskom fronte konajú službu. Keď to jeho veličenstvo kráľ počul, otcovi tých sedem vojakov ako odmenu poslal 500 korún a s počiatocnými literami svojho mena cpatrený krížik.

Z arcibiskupstva ostrihomského. Následkom veľkej štedrosti jeho Eminencie knieža-primasa dr. Jána Csernocha, každý pensionovaný kňaz arcidieceze odteraz ročite dostane o 1000 korún viac pensie, ako mal doteraz. Dr. Julius Tichy, professor bohoslovie, stal sa prefektom teologov v ostrihomskom semeništi. Jozef B.ückner, prefekt trnavského konviktu, vymenovaný je za námestného profesora trnavského gymnásia. Šoporňanský kaplán Jozef Neumann poslaný je za profesora náboženstva do Modry.

Z biskupstva spišského. Do Relova v Spišskej Magure vymenovaný je za farára Roman Lukács, administrátor v Dedinkách (Kisistvánd). Relovský dočasný administrátor Ruzsbasan vrátil sa za kaplána do Kézmarku.

Dar jeho Eminencie knieža-primasa. Kardinál, kňaža-primas dr. Ján Csernoch na podporovanie sereďskej katolíckej ľud. školy obetoval 2000 korún. S týmto novým darom len zväčšil viacstísiekorunovú podporu minulých rokov, ktorou oslobodil sereďskú školu od dlžoby, pochádzajúcej zo stavania.

Z biskupstva nitrianskeho. Trenčinský kaplán Ondrej Marszina složil v Nitre farársku zkúšku.

Z biskupstva rožňavského. Osvietený pán biskup rožňavský dr. Ludvík Balás v svojom ostatnom obežnom liste nariadil kostolnú sbierku na podporu katolíckej tlače. Alexander Harkalics, dekan putnockého okresu na svoju vlastnú prosbu oslobodený bol od dekanského úradu a na jeho miesto vymenovaný je Ján Pajer. Ján Rónai, profesor bohoslovía a spirituál, stal sa administrátorom vo Füleku. Dr. Béla Soltész stal sa spirituálom a profesorom bohoslovía. Dr. Béla Cservenka stal sa profesorom bohoslovía a profesorom náboženstva.

Z gr. kat. biskupstva prešovského. Prešovský biskup dr. Štefan Novák diecézanského podskôldozorec dr. Štefana Szémána, radcu svätej stolice, vymenoval za hlavného skôldozorec diecéze. — Michal Hvozďovics, duchovný obce Felsőcsernye, minule zomrel v 61. roku svojho života a v 36. roku svojho kňazstva. Do Felsőcsernye za duchovného vymenovaný je teraz Hilár Ilykovic, duchovný obce Fulyán. Št. Gojdics st., duchovný obce Cigelka, vymenovaný je do obce Kuró; Kornel Gojdics, duchovný obce Visko, na základe patronátskej präsenty do obce Cigelka; Jozef Karpáti, duchovný obce Radoskó, do obce Kelembér a Elek Midlik, dočasny administrátor obce Kuró, do obce Viskó.

Vyznačený piarista. Jozef Branyeczky, predstavený trenčinského kláštora piaristov, dostal záslužný kríž Červeného Kríža druhej triedy s válečnou ozdobou.

Vyhlásenie za dogmu Nanebevzatia P. Marie. V Taliansku, Francúzsku a v Južnej Amerike vždy viac sa rozmáha medzi biskupmi ten pohyb, ktorý má za cieľ, aby svätý otec Pápež Nanebevzatie Panny Marie vyhlásil za článok viery. Od roku 1900. do roku 1912. okrem missijných biskupov 51 francúzskych, 48 talianskych, stredno- a južnoamerických biskupov obrátilo sa ku svätému otcovi s prosbou v tejto záležitosti.

Spišsko-richvaldská organizácia Kat. Ludovej Jednoty 23. sept. vydržovala svoju tohoročnú tretiu poradu v prítomnosti 61 veriacich. Predmety prednášok boli: 1. Zemiaková vňať (načina) ako krm. 2. Telesná a duševná výchova dietok. Prednášali miestny farár a učiteľ.

Cirkev za válečné siroty. Z Ostrihomu píšú: Jeho Eminencia kardinál, knieža-primas a ostrihomská arcikapitula podujali sa na úplné vychovávanie viac do školy chodiacich válečných sirôt.

Výlet košickej hudobnej školy. 60 žiakov košickej hudobnej školy v minulé dni pod vedením košického prepošt-kanonika Ludvíka Konráda urobilo výlet do Levoče a do Oravského Podzámku.

Hrdinskou smrťou zomrelí poľní duchovní. Eduarda Stumpfa, poľného duchovného 6 lancšt. bataillonu, v jedenástej bitke Isonza medzi konaním povinnosti ťažko ranil jeden granát a následkom toho na obväzovacom mieste zomrel. Druhý hrdinský kňaz je dr. Andolsek, farár 9. divízie, ktorý sa tiež stal obeťou bojov Isonza. V desiatej bitke Isonza, keď na najprvom pomocnom mieste frontu poslednú potechu poskytoval jednomu zomierajúcemu vojakovi, roztrhol ho nepriateľský granát.

Jubiläum Piaristov. V Ríme teraz slávia tristo-ročnú pamiatku toho dňa, keď sv. otec Pápež uznal a odobril rád Piaristov. Rád má prítomne nasledujúce provincie: Taliansko, Rakúsko, Česko, Morava, Uhorsko, Poľsko, Španielsko, Argentína, Chila a Stredná Amerika.

Osturnňanskí gr.-kat. veriaci v Spišskej Magure v deň Sv. Štefana kráľa pre siroty padnutých hrdinov složili 125 korún.

Najvyššie vyznačenie dôstojníkovi 67. pešieho pluku. Jeho veličenstvo kráľ Arturovi Cuminovi, res. poručíkovi 67. peš. pluku, rodákovi zo spišských Filíc, z príležitosti svojich narodenín udelil najvyššie vojenské vyznačenie monarchie, t. j. rád Marie Terezie, a sice na uznanie jeho hrdinskosti a vytrvalosti, preukázanej v minuloročnom októbri so svojou kompániou za 18 hodín napriek tlačiacej ruskej presile. Poručík Cumin za vytrvalé chovanie sa, ktorým umožnil zdarnú protiofensívnu svojmu pluku, ktorý už mal prelomený front, vtedy hneď dostal aj železný korunný rád tretej triedy.

Karpátske muzeum v Poprade vlni navštívilo 1073 osôb. Zaujímavé sbierky jeho rozmnožily sa 1209 predmetmi.

Spišská káva. Z Matejoviec pri Markušovciach oznamujú: Tunajší gazdovia už od rokov pestujú i kávu medzi kapustou. Niektorý gazda priniesol so sebou z Ameriky a pokúsil ju sadiť, čo sa aj vydarilo.

Ruská ryža v Zemplínsku. V zemplínskej stolici zdržujúci sa ruskí zajatci v novšom čase často dostávajú z domu ryžu. Ten už teraz veľmi zriedkavý potravný článok ochotne prepustia zajatci obyvateľstvu zemplínskemu po 14 korunách kilogramm.

Na žalúdok chorým

nevyhnutne potrebným liekom je

Jágerská voda,

ktorú od 150 rokov dorábajú **jágerskí milosrdní bratia**. K dostaniu je v každej lekárni, cieľu najprimeranejšie je ale objednať si ju v

Lekárni milosrdných bratov

v Jágrí (Eger).

Malá fľaška 80 halierov. Stredná fľaška 2 koruny 20 halierov. Veľká fľaška 4 koruny 40 halierov. Menej ako v hodnote 3 koruny neposielame po pošte.

Varujeme sa napodobení.

Ja Anna Csillag

s mojimi 185 cm. obrovskéj dlžky LOREY VLASMI, ktoré som dosiahla 14 mesačným upotrebovaním vlastného vynálezu masti. Toto je jediný osvedčený prostriedok proti prechntlu ku podporovaniu rastenia a posilneniu pody vlasov. — Pri mužských v krát-kom čase pôsobí rastenie hustej brady, vlasom a brade dodá prirodzeného lesku a ľahkej ohýbnosti a do najvyššieho veku chráni pred časným osedivením

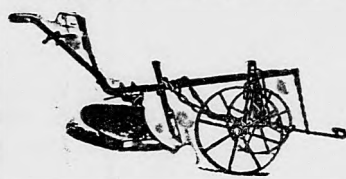
Cena teglika: 6, 10 a 15 kor.

Poštové zásielky vybavujú sa každodenne, pri voprednom zaslaní obnosu alebo s poš-tovou dobierkou, do všetkých krajov sveta bezprostredne z dielne, kam všetky objednávania upraviť treba.

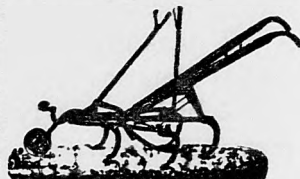
ANNA CSILLAG, Viedeň,
Kohlmarkt 20.

Najlacnejší a najlepší prameň Jozef Marosi a Syn Esztergom 15.

strojov a želez-ného tovaru veľ-ký obchodný dom. Zo skladu zasiela zvláštnej jakosti ocelový pluh za 140.—, dvojitý pluh za

275. K. Juno americkú koňskú motyku za 156.— K (prevádza 5 ľudí robotu) Železnú bránu za 90.— K; zvláštnu bránu s uhlami želom okuvanými za 100 K. Veľký obráz-kový cenník na žiadosť posielame zdarma.

Dobré nástroje k holeniu
a strihaníu vlasov.

1a. Britvy zo striebornej ocele K 4, 5, 6. Zabezpečujúce nástroje ky holeniu niklované K 4, 5. «Perfekt» znám k so 6 nožmi K 16, 22. Dvojitého rezu náhradné nože tucet po kor. 5, 6. 1a. nástroj k strihaníu vlasov K 12, 15. Zámerna povolená alebo návrat peňazí. Zasielame s poštovou dobierkou alebo pri voprednom doposlaní peňazí.

Zasiela cis. a král. dvorný zásielca
Hanns Konrad
vývozný a tovar zasiela-júci dom Brúx číslo 1547 (Čechy). Hlavný cenník zdarma a franko.

Válečné náručné
hodinky

presne regulované a
vyprobované

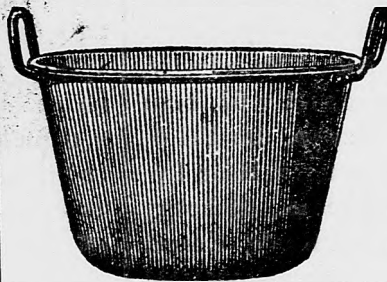

Niklové alebo ocelové K 25, 30. S rádium svietiacim číselníkom K 30, 35, 40. Strieborné náručné hodinky K 50, 60. 14 kar. zlaté náručné hodinky K 130, 160. 3 rokov záruka na písme. Zasielanie s poštovou dobierkou. Zámerna povolená alebo návrat peňazí.

Prvá dielňa na hodiny
Hanns Konrad
cis. a král. dvorný zá-sielca Brúx číslo 1546 (Čechy). Hlavný cenník zdarma a franko.

Z vnútra a z vonku cinkovaný

Nehrdzateľný ocelový kotál

takej trvácnosti, ako kotál modený, ba má väčšie prednosti, ako tento, bo čo do stálosti a pevného vyhotovenia vydrží každú konkurenciu.

Priemer v centim.	Prázd.obsah v. litroch	Váha v. kilogr.
40	30	6
44	35	7
48	40	8
52	50	9
56	60	11
62	70	13
68	80	14

Cena 3.65 kor. po kgr.

K objednávaniu: u **Pavel Sohr** obvodu ocelového tovaru **Somogyszil.**

Zásielky s poštovou dobierkou, pri objednaní od každého kusa treba poslať 5 korún závdavku. Cieľnajúprímeranejšie je objednávky prevádzať na poštovej poukázke. Objednávateľ presne a zreteľne vypísať má meno, udat bydlu, o. poštu a železničnú stanicu.

Retáže pre rožnú lichvu

Stredného vyhotovenia 9 kor. Ohláv-kové retiazky pol pevného vyhotove-nia 4.50 kor. Trovy zaslania a zaobale-nia obťažujú objednavateľa. Objednať možno s vopred doposlaním obnosu alebo s poštovou dobierkou.

Móric Lendvay,
vývozný dom.
Budapešť, VII.,
Kertész-utca 43.

Oznamy prijíma
administracia

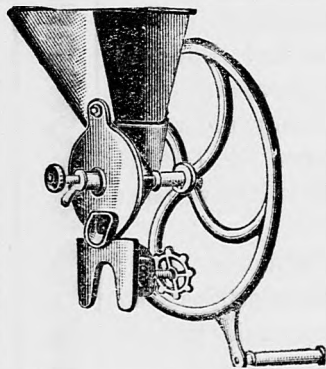
„Krestan“

BUDAPEST,

Szentkirályi-utca 28.

Ručný stroj k šrotovaniu

hodí sa ku šrotovaniu zrna každého druhu obilia vo fajnosti dľa ľubosti, ponevác stroj dakonáte možno regulovať. Veľkej schopnosti práce, ľahko ku hnatíu, tak že aj dieťa môže na ňom šrotovať po fajnosť múky. V každom hospodárstve a v každej domácnosti pri docho-vávaní drúbeže a ošípaných tento stroj je nevyhnutne potrebný. Cena so zárukou a za-obalením 80 kor. Stroj ku vybaveníu väč-ších prác pripavený na nohách 140 korun.

Tieto stroje zhotovuje a rozposiela

Imrich Tóth, Jászalsószentgyörgy.

Pri objednaní prosím zreteľne udat adresu a železničnú stanicu.